

Om det oväntade och väntade eller – ”all inclusive”

Det väntade började redan på flygplatsen – Atatürk Airport. Jag hade köpt en restresa till Istanbul för två dagar sedan för lika många tusen kronor. I priset ingick bara flygstolen, inte hotell eller transport från flygplatsen. Det väntade dök upp direkt då jag promenerade ut genom glasdörrarna på terminalbyggnaden och kände den fuktiga varma luften slå emot mig, mättad av nya exotiska dofter – och av diselavgaser. Från ingenstans kom en solbränd kort man i mörk kostym och mörka glasögon. Han grabbade resolut tag i min resväska.

– Ving, Ving! sa jag till mannen vars snabba korta ben trummade bort på asfalten mot en rundtursbuss som stod parkerad längst bort bland dussintalet andra bussar som pusslat sig in på den allt för trånga utfartsgatan. I bussen som jag inte alls tänkt åka med lastade han raskt in min väska och då jag hunnit ifatt honom sträckte han fram sin grova hand med spår av lantarbete. Jag förklarade att jag inte hunnit växla till turkiska lira och räckte honom min sista svenska enkrona. Moloken lommade han iväg och jag grävde fram väskan från den gröna bussens innandöme. Med väskan åter i handen gick jag nu med lugna steg tillbaka mot två nyvunna vänner från Östersund som stod och vinkade vid en annan buss. Det stod Ving på bussen. Paret, som jag nyss träffat på planet, var båda frisörer i 50-årsåldern. Min strategi var att "lifva" med deras buss in till Istanbul och försöka boka rum på samma hotell som frisörsparet hade valt ut i Vingkatalogen för flera månader sedan. Hotellet verkade vara bra.

Reseledaren räknade passagerarna i bussen ett par gånger innan vi kunde starta. Bussen åkte norrut längs Bosporens västra strand på det "Det gyllene hornet" som är en av de östligaste utposterna av Europa. Asien visade sig i form av skimrande kullar på andra sidan av denna gröna djupa vattenfåra. Bosporen forslar enorma mängder vatten från Svarta havet söderut till Marmarasjön och Medelhavet samtidigt som hon bär rostiga oljetankers, fraktfartyg och färjor i olika storlekar i alla riktningar. På Arlanda hade det varit minusgrader och snöglopp i morse då vi pekade ut vårt bagage på betongplattan innan det fick lastas in i planet. Turkiet är ett oroligt land fyllt av dynamik. Här var det nu 21 grader varmt, det var mitt på dagen och körsbärsträden stod i blom utanför bussfönstret. Efter en timme klev vi av på en mindre sidogata vid Hotel Yenisehir Palas. Det såg ombonat ut i brittisk imperiestil.

Hotellet var emellertid fullbelagt. Portiern var vänlig och hänvisade mig till ett annat hotell, kontrollerade att det fanns ett rum ledigt där och ritade en liten skiss så att jag kunde kila över och titta på rummet. Det skulle kosta 60 dollar/natt. (Inflationen i Turkiet är 100 procent per år varför prissättning i lira övergivits på många områden.)

Jag började gå enligt kartskissen mot Hotel Euro Plaza över ett trist betongtorg. Bland alla sköna palats och moskéer har man i Turkiet tyvärr byggt lika fula skapelser som i Sverige å la Sergels torg, Vällingby och Koppargården. Över en sådan betongöken kånkade jag på mitt bagage i eftermiddagssolen klädd i allt för varma kläder. Jag var utbränd från ett jobb som nästan bara bjudit på negativa oväntade överraskningar och nu även ganska fysiskt trött efter att ha åkt nattåg från Malmö till Stockholm och efter flygresan. Jag tror dock inte att jag såg fullt så eländig ut att gamar skulle börja kretsa över mig om det hade funnits sådana i Turkiet. Då inträffade det väntade igen.

En gänglig skoputsare i övre tonåren hade bestämt sig för att mina skor behövde åtgärdas. Jag förklarade att jag inte hade hunnit växla till turkiska pengar och först av allt måste finna mitt hotell. Så lättvindigt överger dock inte en ung turkisk entreprenör sin affärsplan och för att tydliggöra sina avsikter böjde han sig raskt ner och satte en stor klick skokräm på min vänstra sko. Efter en massa

prat om att pengar inte var det viktiga, att han även kunde ta svenska pengar osv. lät jag honom putsa båda mina skor som i och för sig var i stort behov av omvårdnad. Jag gav honom 20 kronor vilket är mycket i Turkiet. Nu ville han plötsligt ha 100 kronor eftersom det enligt honom inte gick att växla mindre. Då jag avfärdade detta gjorde skoputsaren ett utfall med den svarta putstrasan mot min bröstficka och påpekade en behandling av min skjorta med svart skokräm ingick i den summa jag betalat. Priset höjdes plötsligt till 150 kr samtidigt som ett helt ungdomsgäng började samla sig omkring mig. Förhandlingarna togs nu över av kraftigt byggd tonåring med kort hals och puckelrygg. Han var mycket elegant klädd i ljusblå skjorta och beige byxor. Något fick mig att undra hur Ringaren i Notre Dam kunde sett ut i unga år.

— Har du verkligen inte några turkiska pengar? På engelska bad "Ringaren" att få se i min plånbok vilket jag naturligtvis inte gick med på. Hittills hade vi umgåtts vänligt och titulerat varandra "my friend". Nu gav jag ytterligare 20 kronor till skoputsaren och förklarade att för de pengarna skulle jag kunna putsa *hans* skor (som inte var i särskilt gott skick) och att om inte det var tillräckligt skulle jag inte längre betrakta honom som "my friend". Dessutom lyckades jag se riktigt arg ut. (Jag kan se riktigt arg ut.) Efter en stunds tvekan måste "Ringaren" insett att "enough is enough" och gav ett tecken till de andra. Vi skildes och skoputsaren pekade ut vägen till hotellet jag frågat efter.

Jag följde hans anvisning vilket ledde mig till fel "Plaza"-hotell och jag var nu inte långt ifrån startpunkten för min promenad. Jag tog ett nytt tag i min väska och så småningom tog jag mig över torget nu förföljd av en liten flicka på fem år som ville sälja pappersnäsdukar och ropade "Bati, bati" som jag antog betydde pengar. Jag tog mig också över den enormt trafikerade gatan Tarlabasi Bulvari och fram till Hotel Euro Plaza. Det var en stålblåskimrande byggnad av hög klass, typ Sheraton. Jag blev visad rummet som låg på åttonde våningen med utsikt över "gamla stan", full av kupoler och med 17 minareter inom synhåll. Hotellet var lite lyxigare och dyrare än jag tänkt mig men jag orkade inte leta längre. Den unga kvinnliga portiern i receptionen ville se mitt Visakort och även att jag skrev på notan "in blanco". Beloppet för min vistelse skulle fyllas i då jag checkade ut. Jag gillade inte riktigt vad hon kallade "hotel procedures" och föredrog att betala de tre nätterna i förskott. Det skulle kosta 43 000 000 lira. Lite osäker på om antalet nollor stämde skrev jag under. Rum var ordnat och efter en dusch gällde det att växla till sig turkiska lira. "You will be around, I'll pay You later" hade jag tvingats säga till hotellpickolon som burit min väska och jacka från receptionen till mitt rum.

Portierns vägvisning ("Strait ahead... then left until a School, then right ... left.. right...") till bankgatan där det skulle finnas bankuttagsautomater raderades snabbt ur mitt huvud då jag plötsligt fann mig gående på en basargata med ett sagolikt utbud av grönsaker, fisk, varor och försäljare och dofter som hämtat ur Tusen och en natt. "This is totaly amazing, totaly amazing" sa jag högt till mig själv. Hur det gick till vet jag inte men plötsligt stod jag på bankgatan och kunde ta ut en tjock sedelbunt med 50 miljoner lira (motsvarande 1,500 kr) ur en automat. Jag köpte en karta i en bokhandel för att kunna hitta hem och fann strax en atriumgård full av fantastiska restauranger. Klockan var nu åtta och små oljelampor på borden lyste upp natten och orientaliska anisikten av män och kvinnor i allehanda klädedräkter. Jag kände en vördnad för denna kultur som är dubbelt så gammal som vår egen. För ca 80 kronor fick jag både ett glas vitt och rött vin och tre rätters middag. Förrätten var något med yoghurt och huvudrätten var något gjort på lamm i en puttrande varm keramikform. Det hela var fantastiskt gott. För hovmästaren utgjorde min karta en alltför stor abstraktion av verkligheten men en yngre kypare lyckades efter att ha begrundat kartan några minuter sätta ett kryss på den plats där vi befann oss. "So I can return to this fine restaurant" sa jag vilket bara delvis rymde sanningen. Först och främst ville jag kunna hitta hem.

När jag passerat under Tarlabasi Bulvari på en liten skumt belyst gata och hade mitt hotell i sikte tyckte jag att allt flutit lite för smidigt. Jag kände mig också lite ensam och beslöt mig för att köra kart-tricket. Kart-tricket går till så att man ställer sig i ett litet gathörn går fram och tittar på gatu-

skyltarna (om det finns några), tittar i kartan och ser allmänt villrådig ut. Två saker kan då inträffa. Antingen blir man nedslagen och rånad eller också hittar man en vän som verkligen vill hjälpa en.

Det kändes som jag stått och letat i kartan under 10 minuter i den skumma belysningen under husrucklen innan något hände. En man i 30-årsåldern kom fram från ingenstans och bad mig komma med till hans kakaffär 50 meter bort. Vi konstaterade snabbt var jag befann mig och jag köpte några honungssöta kakor. Kakförsäljaren på Ömer Hayyam Caddesi 23 kommer alltid att vara min vän. "Be careful" sa han då vi skildes.

Jag hade nyligen börjat en tjänst i Landskrona kommun som nästan bara medfört oväntade negativa överraskningar som höll på att kväva mig. På grund av detta var jag sedan två dagar sjukskriven. I Istanbul hade jag mött precis vad jag kunde vänta mig och jag kände mig redan som hemma. Jag räknade mina pengar och hade nu plötsligt 60 miljoner lira trots att jag bara tagit ut 50 miljoner. Någon måste ha gett mig tillbaka för mycket!

Jag somnade gott och sov bättre än på mycket länge ända till böneutroparen från den närmaste minareten kallade till morgonbön klockan 5.25. Det var 20 minuter tidigare än väckarklockan brukade ringa därhemma. Jag gick genast upp redo för möta det väntade under en ny dag i Istanbul.

Örjan Kärrsgård
1999-03-17

PS. Hur jag gick ner till hamnen och chartrade en båt av en gammal fiskare som inte kunde ett ord engelska, hur jag med mina vänner frisörerna från Östersund kunde ta en båttur på Bosporen och över till Asien, hur jag besökte fyra moskéer och deltog i den muslimska bönen och hur mattförsäljaren Ismail Sentürk försökte skrämma mig till att köpa en matta ("You' d better buy a carpet today, maybe You are dead tomorrow!") är en annan historia.